

Što je bijelo i okruglo? Rad s darovitima u vrtiću

Goranka Rorzece, odgajateljica
Dječji vrtić Tratinčica, Zagreb

U predškolskoj dobi vrlo je teško dati preciznu definiciju darovitog djeteta. Takva djeca obično su svjesna svojih sposobnosti pa im je boravak u 'standardnom' programu dosadan, žele učiti drukčije, istražuju, nemirna su pa ih se često definira kao 'zahtjevne' i 'nemoguće'. Kako odgovoriti na visoka očekivanja ove djece, piše odgajateljica Goranka Rorzece.

Trkaći auto za teacher Goranku, autori: R. Č. (6,8 god.),
L. H. (6,10 god.), M. B. (6,9 god.), M. M. (6,10 god.), J. J.
(5,6 god.)

RELI FERARI

201 UTRKA 2000CM

10KM

625 KS

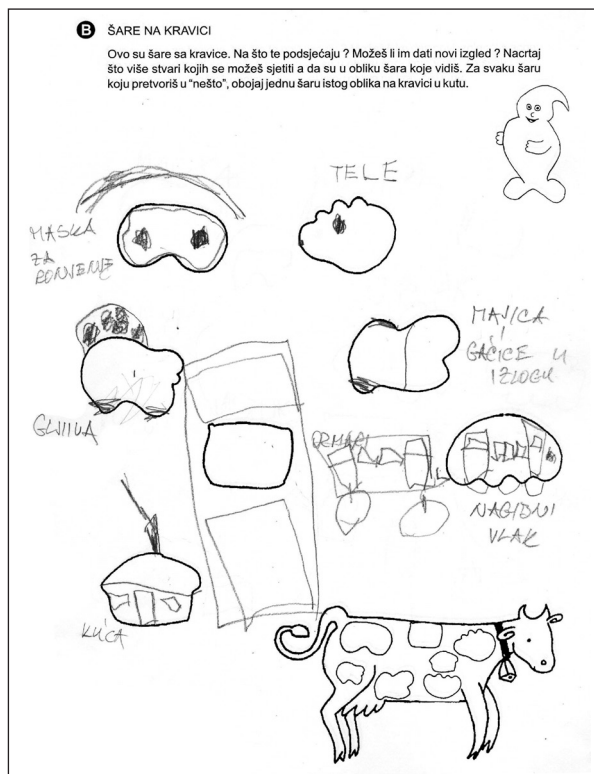
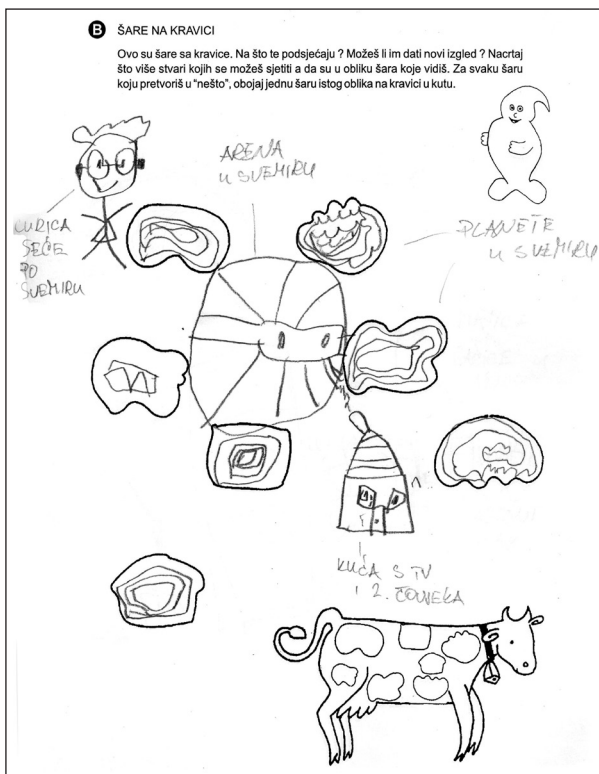
1028 KG

4 M DUŽINA

50CM ŠIRINA

ROKO

Općenito bi se darovitost mogla odrediti kao sklop osobina koje omogućuju pojedincu da dosljedno postiže izrazito natprosječan uradak u jednoj ili više aktivnosti. Da bismo zadovoljili potrebe ove djece, potrebno im je pružiti puno više nestandardnih materijala za učenje i poticaja. Vrlo često takva djeca su veliki individualci i traže pažnju samo za sebe, pa znaju biti neshvaćena od okoline i samim tim imati slabije razvijene socijalne vještine.

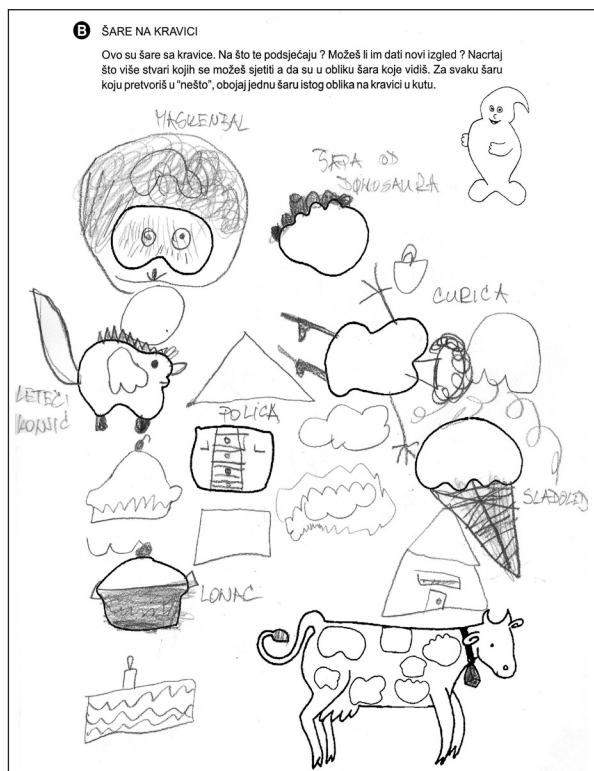
Radim u mješovitoj skupini u kojoj je upisano dvadeset dvoje djece u dobi od 3 do 7 godina. U skupinu je upisano 16 dječaka i 6 djevojčica, što rad čini nešto zahtjevnijim, a program je obogaćen i ranim učenjem engleskog jezika. Pred kraj školske godine psihologinja vrtića je, na temelju mojih zapažanja (odnosno priloženih lista za opažanje karakterističnih oblika ponašanja bistrog/potencijalno darovitog djeteta¹), testirala djecu i ustanovila da u skupini imamo desetero potencijalno darovitih. Bila je to ujedno potvrda moje procjene darovitih u skupini.

U Bistriću

S nestrpljenjem sam iščekivala početak edukacije u igraonici za darovitu djecu pri Centru 'Bistrić'². Mnogo pitanja 'rojilo'

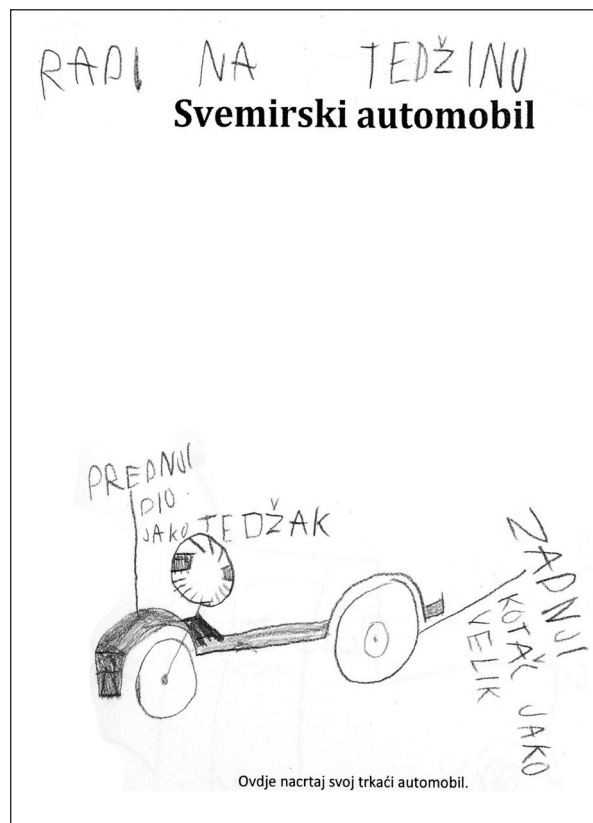
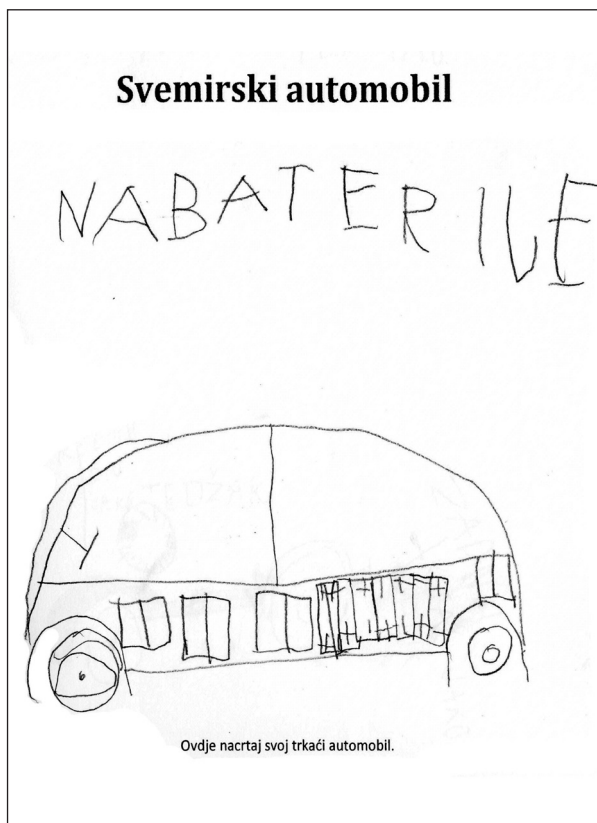
¹ Korištene su Liste za praćenje Richert, E.S. (1885.): Richert Childhood Teacher Inventory, vidjeti u Cvetković - Lay, J. (2000.): Ja hoću i mogu više, Priručnik za odgoj i obrazovanje darovite djece od 3 do 8 godina, Alinea-Bistrić, Zagreb.

² Centar za poticanje darovitosti djeteta 'Bistrić', u Zagrebu razvio je program edukacija za uvođenje odgajatelja u neposredni rad s potencijalno darovitom djecom predškolske dobi. Voditeljica programa edukacije je Jasna Cvetković - Lay, dipl. psihologinja, obrazovna specijalistica za darovite.

N. C. (6 god.), M.V. (5,3 god.), M. K. (6,4 god.) – samo je kod M. V. utvrđena darovitost, dok su druga dva rada pokazala kreativnost što se očituje u spajanju šarica u cjelinu, nadograđivanju šarica, originalnosti odgovora te promatranju iz različitih kutova

naša djeca s posebnim potrebama

Nacrt svemirskog autića – L. K. (5,1 god.), R. Č. (6,9 god.) – daroviti dječaci s izuzetnim smislom za tehnologiju postavljaju zanimljiva rješenja pogona automobila

mi se u glavi prije susreta. Susret s gospođom Jasnom prošao je u izuzetno toploj atmosferi. Oboružana rokovnikom i materijalima za seminar, spremna za nove izazove, nemalo sam se iznenadila kad nas je zamolila da sve spremimo, jer 'ovdje se ne piše, nego se igra i zapaža'. Doznala sam da ću upoznati djecu koja su stručno identificirana kao darovita i koja su pravi mali 'bistrići'. Koliko su ta djeca intelektualno nadmoćna i kako ću se s njima 'nositi'? Jesu li i djeca u mojoj skupini takvih mogućnosti? To su bila neka od pitanja koja su me mučila već na početku radionice. Saznala sam da ćemo kroz naše susrete upoznati nekoliko područja rada s darovitim djecom kao i zahtjevnju didaktiku, rad s multimedijalnim računalima, metodičku provedbu pokusa, poticanje kreativnog mišljenja i dobiti smjernice za stručnu literaturu. Nakon edukacije počela sam u praksi provoditi aktivnosti koje su nam tamo predložene.

Provedba aktivnosti i igara s djecom

Vježbe kreativnog mišljenja

Na početku pedagoške godine počela sam s djecom raditi vježbe za poticanje kreativnog mišljenja. Prvo sam isprobala vježbu 'šare na kravici' iz Priručnika 'Možeš i drukčije', za koju sam iz iskustva već znala da je vole i ona djeca koja nerado biraju likovne aktivnosti.

Pokusi, prirodoslovlje, tehnika...

Kad smo se bavili prometnim odgojem, pokazalo se da uobičajena prometna sredstva nisu izazivala njihovo oduševljenje, pa sam morala pronaći dodatne načine za njihovu motivaciju. Primijenila sam aktivnost koju sam kao prijedlog vidjela na edukaciji - napraviti svemirski auto i, naravno, osmisliti pogon i način pokretanja. Djeca su na predlošku trebala razraditi vlastitu shemu. Na slici 2 možemo

vidjeti koju su pozornost pojedina djeca pridala osmišljavanju detalja razrade pogona.³

Potaknuti informacijom da je automobilizam moj hobi i ljubav⁴, jedan trkaći auto osmislili su i za mene.

Jednog mi je dana dječak I. rekao da je čuo kako je negdje pronađen 'živi' dinosaur. Kako nisam imala dovoljno informacija, zamolila sam dječaka da mi da malo vremena kako bih ih mogla istražiti.

Kako sam i pretpostavila, već me sljedeće jutro dočekao pitanjem: 'Jel' istina?' Objasnila sam svima da je istina, da je nađen na Novom Zelandu, što su djeca komentirala riječima: 'To je tamo

³ Osim vizualnog predočavanja rješenja, ova aktivnost potiče i tehničku inteligenciju djece, spoznavanje zakona kretanja, ali i sposobnost praktične izvedbe zamišljenog.

⁴ Autorica ovog teksta je i članica Auto kluba Delta, svojevremeno je aktivno vozila auto utrke, a sada je sutkinja na istima.

TABLICA

Tvoj zadatak je pronaći stvar iz prostorije ili se sjetiti nečega što ima obje osobine i to nacrtati ili napisati tu riječ u odgovarajuću kućicu.

	TVRDO	MEKANO	GLATKO	LOMLJIVO
BIJELO	ZID ✓	PAPIR ✓	STAKLO ✓	ŠAŠE ✓
ŠARENO	BOJICA ✓	KUTIJA ✓	CRTEŽ ✓	BOJA ✓
CRVENO	ORMAR ✓	MAJICA ✓	JIMEKA ✓	CRVENI PLASTIČI STOL ✓
PLAVO	PLAVI BAZEN ✓	ZALIVETE ✓	KOBSZA S MEČE ✓	PLAVA PLASTIK ✓
CRNO	KIST ✓	BOJA ✓	KUTIJA ✓	POVEĆAČ ✓

TABLICA

Tvoj zadatak je pronaći stvar iz prostorije ili se sjetiti nečega što ima obje osobine i to nacrtati ili napisati tu riječ u odgovarajuću kućicu.

	TVRDO	MEKANO	GLATKO	LOMLJIVO
BIJELO	ZID ✓	SPUŽVA ✓	PAPIR ✓	STROJ ✓
ŠARENO	KUTIJA ✓	PLOČA ✓	POZLE ✓	CEDE ✓
CRVENO	KUTIJA ✓	ZNAK ZA STAN ✓	STOL ✓	KNJIGA ✓
PLAVO	PLOČA ✓	JAKNA ✓	KARTON ✓	PLASTIKA ✓
CRNO	V RATA ✓	KOTAČ ✓	MAJICA ✓	KORICA ✓

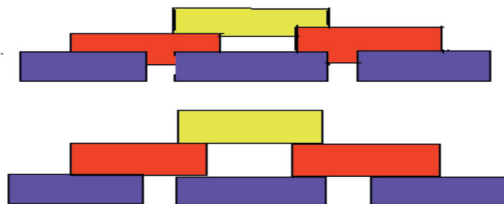
Tablica 1 - M. B. (6,11 god.), J. J. (5,9 god.), J. O. (5,2 god.), F. G. (6,9 god.); Tablica 2 - R. Č. (6,11 god.), M. G. (6,4 god.), N. C. (6,6 god.), L. K. (5,2 god.)

dolje.⁵ Radi pristupa internetu⁵ koristili smo se računalom u zbornici. Pronašli smo stranicu jednog australskog instituta s podacima o životinji nazvanoj Tuaras. Stranica koja je opisivala životinju bila je na engleskom jeziku, a kako mi učimo engleski, čitala sam polako, odlučivši prevoditi dio po dio teksta. Međutim, dok sam čitala, djeca su komentirala: '... Vidiš, rekao sam ti da je zeleni i smeđi... Da, liči na guštera... Ima kosti kao cijevi...', što je bio pokazatelj ne samo koliko su zainteresirana, nego i koliko znanje engleskog posjeduju. Iznimno ih je zanimalo što ta životinja jede, a u članku nije pisalo. Dječak R. nas je 'uputio' pokazavši prstom na tražilicu Google – 'Evo tu upišeš 'Tuaras – prehrana'. Još jedan dokaz koliko darovita djeca znaju i mogu, a nemaju još ni punih 7 godina!

Logičko-perceptivni zadaci

Jedan od posebnih zadataka, 'Tablica'

⁵ Potrebno je naglasiti važnost interneta u onom dijelu rada s darovitima koji se odnosi na istraživanje i prikupljanje informacija o temama od njihovog izraženog interesa.

Samo jedan od načina slaganja domino pločica

u kojoj je predstavljen zahtjevan logičko-kombinatorički zadatak koji od djece traži da, promatrajući okolinu, uoče i ispune tablicu u kojoj svaki predmet ima dva svojstva (npr. što je bijelo i okruglo) – također je dio aktivnosti s edukacije. Djeca su podijeljena u skupine, a zadatak je bio da što prije i točnije promatranjem pronađu u sobi ili svojoj bližoj okolini stvari koje imaju bar dvije zadane karakteristike. Jedno je boja, a drugo neko drugo svojstvo (tvrdoća, oblik i sl.). Sve je to trebalo napisati (nacrtati) u tablicu i biti naravno – što brži. Prvoj skupini je trebalo oko 3,5 minute da završi zadatak, a najduže vrijeme rješavanja bilo je oko 5 minuta.

Dobar primjer njihove spontane kreativnosti i sposobnosti da kombiniraju je i svima dobro poznata igra 'domino', koja ih nikad nije posebno zanimala

– bar ne na onakav način kako to uobičajena pravila slaganja zahtijevaju. Njihova omiljena igra bila je slaganje pločica domina po uzoru na 'Domino day', gdje bi izvukli sve pločice domina, pa čak i drveni memory, a ponekad bi otišli i po još koju kutiju domina u drugu sobu. A cilj nije bio samo složiti ih vijugavo jednu iza druge, nego i puno kompliciranije. Darovita djeca zahtijevaju dodatnu pažnju roditelja, odgajatelja i stručnjaka koji će djetetovu darovitost usmjeriti i razvijati u onom smjeru u kojem idu i djetetovi interesi. Darovitost djeteta izaziva osjećaj sreće i ponosa, no sa sobom nosi i povećanu odgovornost. Posebne sposobnosti djeteta treba prepoznati, poticati i osigurati djetetu uvjete za razvoj vještina te ga usmjeravati kako bi i dalje razvijalo svoju darovitost.